

Tenen patró els anestesiòlegs catalans? Sant Renat Goupil és el patró dels anestesiòlegs canadencs i estatunidencs

Miquel Bruguera i Cortada

Unitat d'Estudis Acadèmics. Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

Introducció

La majoria de metges sap que els patrons de la professió mèdica són els sants Cosme i Damià, encara que no recorrin a ells en circumstàncies de dificultat professional¹. Els sants patrons són en aquesta època de laïcisme un fenomen del passat, amb més interès històric que religiós.

També han estat considerats patrons dels metges catòlics altres sants que van exercir de metge en el seu temps, com sant Lluc o sant Pantaleó, als quals hem d'afegir els sants patrons de metges especialistes, com sant Blai dels otorrinolaringòlegs, sant Libori dels uròlegs, sant Zoil dels nefròlegs, sant Fiacre dels proctòlegs, santa Apol·lònia dels dentistes, sant Ramon Nonat dels obstetres i santa Llúcia dels oftalmòlegs².

Des dels anys cinquanta, els especialistes nord-americans i canadencs en anestesiologia disposen d'un sant patró propi, sant Renat Goupil, de qui transcriu les seves dades biogràfiques en aquesta nota, encara que em sembla que els anestesiòlegs europeus no s'han sotmès a aquest patronatge (Carmen Gomar, comunicació personal).

Els anestesiòlegs nord-americans i canadencs van acordar el 1951 que el patró de la seva especialitat seria sant Renat Goupil, després que tres infermeres anestesistes de la regió de la Crosse, a l'estat de Wisconsin, van convèncer les altres infermeres del seu territori de la bondat de tenir un patró propi, a qui tenir una devoció especial. Aquestes infermeres eren Leone Higgins, Mary Yvonne Jenn i Odile Diedrich³. Les dues últimes eren germanes d'una congregació religiosa i les dues primeres van presidir l'associació de Wisconsin d'infermeres anestesistes. La proposta de les tres infermeres promotores va ser acceptada pels membres de l'Associació Americana d'Infermeres Anestesiòlogues i, més tard, en un congrés el van assumir com el seu patró els metges anestesiòlegs catòlics.

Renat Goupil, cirurgia

El poc que sabem de la vida de Renat Goupil es coneix a partir del registre de la Companyia de Jesús. Neix a Saint Martin du Bois, un poblet prop d'Angers, i exerceix de cirurgia a la ciutat d'Orleans fins el 1639. Un company seu de la ciutat d'Orleans, François Gendron, que va substituir Goupil en la missió de Sillery, testifica que era competent i experimentat⁴. Segurament es va formar a Orleans, on hi havia un col·legi de mestres cirurgians que donava un ensenyament formal amb pràctiques a l'Hospital d'Orleans.

El 1639, quan ja té 31 anys, es presenta al noviciat que els jesuïtes tenen a París, manifestant que vol ser jesuïta. En el registre del noviciat hi ha la següent anotació, escrita en llatí: "*Renée Gouspil, nascut al poble de Saint Martin du Bois de la diòcesi d'Anjou, nascut el 13 de maig de 1608, de 31 anys, cirurgia, sap llegir i escriure. Ingressa el 26 de març*"⁵.

Renat Goupil, jesuïta

Renat estarà només uns mesos al noviciat, ja que descobren que té sordesa i li neguen la continuïtat dels estudis. No obstant això, no abandona el desig de consagrar-se a Déu, motiu pel qual decideix embarcar-se cap a Amèrica a finals de 1640 amb la intenció de presentar-se en la missió jesuítica de Nova França, que es troba a Sillery, població que en l'actualitat és una barriada de la ciutat de Quebec. Quan arriba Goupil a aquelles terres, Sillery és la primera reserva creada pels missioners francesos per assistir els indis hurons, la tribu que acceptava convertir-se al cristianisme amb més facilitat⁶.

Sembla ser que la sordesa de Renat Goupil s'havia resolt, ja que mai més se'n fa esment³ i és acceptat a la missió com a *donné* (lliurat, entregat). El *donné* era un laic que s'havia consagrat a Déu i col·laborava amb els jesuïtes fent els treballs que li encarregaven, sense cobrar diners, i en contrapartida rebia manutenció i allotjament. Aquest estatut era comú a la França del segle XVII a les missions dels jesuïtes i va ser suprimit posteriorment. Tenia una categoria superior a la de servent, però inferior a la dels germans llocs, que eren els que ingressaven en l'orde però no rebien el sacerdoci⁶.

De 1640 a 1642, Goupil treballa com a cirurgia dels indis en un petit hospital conegut com Hôpital de Saint

Correspondència: Miquel Bruguera i Cortada
Unitat d'Estudis Acadèmics
Col·legi Oficial de Metges de Barcelona
Passeig de la Bonanova, 47
08017 Barcelona
Adreça electrònica: mbruguera@comb.cat

Joseph, situat en una de les ales del convent de les monges agustines de la Misericòrdia de Jesús, de Sillery⁷. L'objectiu de les monges era oferir cures pal·liatives als indígenes amb malalties o ferides greus per evitar que es practiqués en ells l'eutanàsia.

L'ocupació de Renat Goupil a l'hospital era atendre els malalts i els ferits, especialment fer sagnies, guarir úlceres i posar embenats a les ferides^{3,7}.

Renat Goupil, màrtir

A mitjan 1642, els jesuïtes decideixen incloure'l en una expedició que ha de desplaçar-se a certa distància per atendre indis hurons. En el viatge de tornada, una partida d'indis iroquesos, enemics acèrrims dels hurons, els paren una emboscada. Són capturats i conduïts al seu poblat. A Goupil li tallen el dit polze d'una mà amb la part afilada d'una petxina d'ostra. En arribar al poblat, un guerrer jove li talla el cap amb una destral *tomahawk* (destral índia) el 29 de setembre de 1642, quan el veu fer el senyal de la creu sobre un nen de la tribu.

Renat Goupil, sant

Renat Goupil és canonitzat pel papa Pius XI el 29 de juny de 1930 amb altres set jesuïtes missioners que van patir martiri a Canadà en mans dels indis en successius moments del segle XVII (Figura 1). Renat Goupil és el primer sant d'Amèrica de Nord i l'església catòlica celebra la seva festivitat el 19 d'octubre.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Walker Vadillo MA. Los santos médicos Cosme y Damián. Revista Digital de Iconografía Medieval. 2011;3(5):51-60.
2. Murillo-Godínez G. Los santos patronos de la medicina, la cirugía y la odontología. Med Int Mex. 2019;39(4):585-93.
3. Calverley RK. St. René: the patron saint of anaesthetist and a patron saint of Canada. Canada Anaesth Soc J. 1980;27:74-6.
4. Quintal J. La petite histoire de René Goupil, patron des anesthésistes. Can J Anaesth. 1994;41:1009-14.

FIGURA 1. Fotografia d'una estàtua de sant Renat Goupil, que forma part d'un grup d'estàtues de màrtirs canadencs de l'església de la Immaculada Concepció dels jesuïtes de Montreal

5. Quintal J. René Goupil: Patron saint of anesthetists. J Am As Nurse Anesth. 1995;63:191-3.
6. Donné (jesuïte). Wikipédia. Consultable a: [https://fr.wikipedia.org/wiki/Donné_\(jesuïte\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Donné_(jesuïte)). Accés el 2 de novembre de 2020.
7. Mosienko L. St. René Goupil: the patron saint of anesthesia. Can J Anesth. 2018;65:319-20.